KAVAND

20.11.2026

SELETUSKIRI

regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Maaeluministri 25. novembri 2021. a määruse nr 73 „Põllumajandusloomade registri põhimäärus" muutmine" eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maaeluministri määrus kehtestatakse veterinaarseaduse § 34 lõike 3 alusel.

Maaeluministri 25. novembri 2021. a määruse nr 73 „Põllumajandusloomade registri põhimäärus" (edaspidi *määrus nr 73*) eelnõu väljatöötamise vajadus tuleneb loomakaitseseaduse ja veterinaarseaduse muutmise seadusest (RT I, 17.11.2026, 2), mis on Riigikogus vastu võetud 21. oktoobril 2026. aastal. Loomakaitseseaduse ja veterinaarseaduse muutmise seaduse eelnõu (edaspidi *LoKS ja VS muutmise seadus*) kohaselt muudetakse loomakaitseseadust (edaspidi *LoKS*) ja veterinaarseadust (edaspidi *VS*) loomade heaolu parandamise eesmärgil. Eesmärgiga saada täpsem ülevaade Eestis tegutsevatest hulkuvatele loomadele ajutist pidamist korraldavatest ettevõtetest ja selleks, et tagada püütud hulkuvate loomade head pidamistingimused sellistes ettevõtetes, nähakse varjupaiga pidajale ette loakohustus ja sätestatakse täpsemad varjupaigale esitatavad nõuded. LoKS ja VS muutmise seaduse jõustumine on kavandatud 1. jaanuaril 2027. aastal.

LoKS muutmisel täieneb isikute ring, kes on kohustatud esitama oma tegevusvaldkonna kohta andmed Põllumajandusloomade registrile (edaspidi *register*). Kehtiva määruse nr 73 kohaselt pidas register LoKS alusel arvestust loomade vedamiseks ja loomade pikaajaliseks vedamiseks tegevusloa saanud isikute ning katseloomadega varustamiseks, nende kasvatamiseks või kasutamiseks tegevusloa saanud isikute ja nende tegevuste kohta. LoKS muutmise järgselt lisanduvad eelnimetatutele ka järgmised varjupaiga teenust osutavad isikud - varjupaigas loomade pidamisega tegelev ettevõtja, sellise varjupaiga pidaja, kes tegeleb hulkuvate loomade hoiukodudesse paigutamisega ja sellise varjupaiga pidaja, kes tegutseb komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/2035 artikli 9 punktis b nimetatud tegevusalal (koerte, kasside ja valgetuhkrute teise liikmesriiki viimisega tegelev varjupaiga pidaja).

LoKS ja VS muutmise seadusega nähakse ette, et tegevusloa taotluses esitatud andmed kantakse põllumajandusloomade registrisse. Andmete kogumise eesmärgiks on parem ja ajakohane ülevaade erinevate varjupaikade tegevusest, pidamiskohtadest ja peetavatest loomadest, eesmärgiga tagada tõhus järelevalve. Vajadus hulkuvate loomade ajutist pidamist LoKS-s täpsemalt reguleerida tulenes kõrgendatud avalikust huvist seoses loomade heaolu tagamise ja pettuste ennetamisega. Samuti toob erineva tervisliku staatusega loomade ajutine pidamine varjupaigas kaasa loomataudide leviku ohu, mille tõttu peavad varjupaiga pidajad rakendama asjakohaseid bioturvalisuse meetmeid.

Eelpoolnimetatud varjupaiga teenust pakkuvad ettevõtted peavad edaspidi tegevusluba taotledes esitama registrile LoKS § 5^5 lõigetes 1, 3 ja 5 näidatud andmed ja dokumendid ning andmed LoKS § 5^9 punktides 1 ja 2 nimetatud isikute kohta. Määruse nr 73 muudatusega täpsustatakse registrisse kantavate ettevõtjate loetelu, milliseid andmeid nimetatud ettevõtjad registrile esitama peavad ning vastutavate isikute kohta esitatavate andmete koosseis.

Kehtiva õiguse kohaselt on loakohustus koeri, kasse ja valgetuhkruid teise liikmesriiki viivatel varupaiga pidajatel, kes on tegevusloa aluseks olevad andmed esitanud registrisse. Seega ei looda käesoleva määruse muudatustega täiesti uut süsteemi või andmekoosseisu, vaid täiendatakse juba olemasolevaid varjupaikade andmeridu lisanduvate tegevusvaldkondadega.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi toiduohutuse osakonna loomaheaolu valdkonna nõunik Hele-Mai Viitmann (5697 2207, hele-mai.viitmann@agri.ee). Eelnõule tegi juriidilise ekspertiisi õigusosakonna nõunik Kadri Tubli (626 0751, kadri.tubli@agri.ee). Keeleliselt toimetas eelnõu õigusosakonna peaspetsialist Leeni Kohal (5698 3427, leeni.kohal@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Eelnõu paragrahviga 1 täiendatakse määruse nr 73 „Põllumajandusloomade registri põhimäärus“ paragrahvi 1 ja 6.

Eelnõu § 1 punktiga 1 täiendatakse määruse nr 73 paragrahv 1 lõige 2 punkti 2.
LoKS alusel peeti registris seni arvestust loomade vedamiseks ja loomade pikaajaliseks vedamiseks tegevusloa saanud isiku ning katseloomadega varustamiseks, nende kasvatamiseks või kasutamiseks tegevusloa saanud isiku ja nende tegevuste kohta. LoKS muutmise järel lisandub tegevusloa kohustusega tegevuste hulka ka varjupaiga teenust osutavate isikute tegevusluba. LoKS § 5^5 lg 6 kohaselt kantakse nimetatud andmed Põllumajandusloomade registrisse.

LoKS ja VS muutmise seaduse kohaselt eristatakse kolme tüüpi varjupaiku. Esimeseks varjupaiga tüübiks on traditsiooniline ehitisega ehk hoone või rajatisega varjupaik. Teiseks varjupaiga tüübiks on selline varjupaik, kus tegeletakse hulkuvate loomade hoiukodudesse paigutamisega. Sellisel varjupaigal puudub enamasti eraldiseisev klassikaline varjupaiga ehitis, aga hulkuvate loomade pidamise korraldamine võib toimuda loomapidamistoas (nt kassitoas) ja ettevõtte tegevus põhineb hoiukodude võrgustikul, mis tähendab, et tegutsetakse peamiselt hoiukodude vahendusel. Kolmas varjupaiga tüüp on selline varjupaik, kus tegeletakse koerte, kasside ja valgetuhkrute teise liikmesriiki viimisega ehk tegutsetakse komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/2035 artikli 9 punktis b nimetatud tegevusalal. Kõikide eelnimetatud varjupaikade pidajad võivad kasutada hulkuvate loomade pidamise kohana lisaks varjupaigale ka hoiukodusid.

Eelnõu § 1 punktidega 2-4 täiendatakse määruse 73 paragrahvi 6.

Eelnõu § 1 punktiga 2 täiendatakse määruse nr 73 § 6 lg 1 punkti 3. Kehtiva määruse kohaselt kantakse registrisse VS § 24 lg 2 ja § 25 lg 2, LoKS § 20^1 lg 1 ja §39 lg 1 ning põllumajandusloomade aretuse seaduse § 5 lg 1 ja 2 nimetatud tegevusalad. Registrisse kantavate ettevõtjate tegevusega seotud üldandmete hulka kuuluvad edaspidi ka LoKS § 5^4 lõikes 1 nimetatud üldandmed varjupaiga ettevõtte tegevusvaldkonna kohta. Tegevusluba väljastatakse varjupaigas loomade pidamisega tegelevale ettevõtjale, sellise varjupaiga pidajale, kes tegeleb hulkuvate loomade hoiukodudesse paigutamisega ja sellise varjupaiga pidajale, kes tegutseb komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/2035 artikli 9 punktis b nimetatud tegevusalal (koerte, kasside ja valgetuhkrute teise liikmesriiki viimisega tegelev varjupaiga pidaja).

Eelnõu § 1 punktiga 3 täiendatakse määruse 73 § 6 lg 1 punkti 4. Kehtiva määruse nr 73 kohaselt kantakse registrisse VS § 26 lg 2 ja 3, LoKS § 20^2 lg 2 ja 3 ning § 40 lg 2 ning põllumajandusloomade aretuse seaduse § 6 lg 2 ja 3 nimetatud andmed ning dokumentidelt saadud andmed. Registrisse kantavate andmete hulka kuuluvad edaspidi ka LoKS § 5^5 lõigetes 3–5 sätestatud andmed ja dokumendid, mis peavad sisalduma varjupaiga pidaja tegevusloa taotluses lisaks majandustegevuse seadustiku üldosa seaduses (edaspidi *MSÜS*) sätestatule.

Sellisteks andmeteks on varjupaiga asukoha aadress ja selle ehitiste kirjeldus, varjupaigas peetavate loomade liik ja maksimaalne täiskasvanud loomade arv loomaliikide kaupa. Kui varjupaiga pidaja soovib tegutseda ka hoiukodude kaudu, tuleb tal esitada loomade liik ja maksimaalne täiskasvanud loomade arv loomaliikide kaupa nende loomade kohta, keda taotluse esitamise seisuga kavandatakse pidada lepingulistes hoiukodudes. Lisaks on vaja esitada kirjalik bioturvalisuse kava. Hulkuvate loomade hoiukodudesse paigutamisega tegeleval varjupaiga pidajal puudub tavapäraselt klassikaline varjupaiga ehitis, sest loomade pidamiseks kasutatakse peamiselt hoiukodusid, milleks on füüsilise isiku valduses olev eluruum. Selline ettevõtja peab esitama üksnes teabe karantiiniaja vältel oma varjupaigas peetavate hulkuvate loomade pidamise ruumi ning loomaga tutvumise või tema tuvastamise ruumi asukoha kohta, samuti kirjaliku bioturvalisuse kava ja andmed loomade liigi ja maksimaalse täiskasvanud loomade arvu kohta loomaliikide kaupa nende loomade kohta, keda on kavandatud pidada tegevusloa taotluse esitamise seisuga lepingulistes hoiukodudes. Kui majandustegevusega seotud asjaolud (sh peetavate loomade liik või maksimaalne arv) muutuvad, siis tuleb sellest teatada MSÜS §-s 30 sätestatud nõuete kohaselt.

Andmete esitamine on vajalik, et oleks teada üle-eestiline varjupaikade ja hoiukodude mahutavus loomaliikide kaupa ning iga varjupaiga võimekus. Loomade heaolu tagamiseks peab iga varjupaiga tegevusloa taotleja otsustama, mitut täiskasvanud looma asjaomane varjupaik või hoiukodu mahutab. Varjupaiga pidajal peaks olema läbi mõeldud ka kutsikate ja kassipoegade paigutamise võimekus. Need andmed tuleb siduda varjupaiga tegevuskohaga, et oleks tagatud loomade heaolu.

Eelnõu § 1 punktiga 4 täiendatakse määruse 73 paragrahvi 6 lõiget 2. Kehtiva seaduse kohaselt peab MSÜS § 15 lõikes 2 sätestatud andmed esitama LoKS § 42^1 lõikes 4 ja 5 nimetatud isiku ning nõukogu määruse (EÜ) 1/2005 art 6 lg 5 nimetatud loomi vedava maanteeveovahendi juhi ja saatja kohta. Määruse jõustumisel lisanduvad § 6 lõikesse 2 punktid 4 ja 5, mille kohaselt peab registrisse kandma andmed ka LoKS § 5^9 punktis 1 ja § 5^9 punktis 2 nimetatud isiku kohta. LoKS § 5^9 kohaselt kehtestatakse varjupaiga tegevusloale kaks kõrvaltingimust. Esimese kohaselt peab tegevusluba taotledes esitama andmed varjupaigas loomade pidamise eest vastutava isiku nime, isikukoodi ja kontaktandmete kohta. Teise kõrvaltingimuse kohaselt peab registrile esitama andmed selle ettevõtjale teenust pakkuva veterinaararsti nime ja isikukoodi ning kontaktandmete kohta, kelle pädevuses on otsustada loomahaiguste ennetamiseks ja leviku takistamiseks vajalike meetmete üle ning tagada nende elluviimine varjupaigas ja hoiukodus. Veterinaararsti ja looma hooldamise eest vastutava isiku olemasolu on hädavajalik, et tagada loomade heaolu, tervis ning looma omanikule üleandmise korral täpne dokumentatsioon nii loomaga tehtud menetluste kohta kui ka näiteks vaktsineerimistunnistus või lemmikloomapass.

Eelnõu § 2 kehtestatakse määruse jõustumise tähtaeg. Kooskõlas LoKS-i ja VS-i muutmise seadusega on määruse jõustumine kavandatud 1. jaanuaril 2027. aastal.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri" § 46 lõikes 1 loetletud mõju valdkondadest ei kaasne kavandatud muudatustega otseseid ja olulisi sotsiaalseid, sealhulgas demograafilisi mõjusid, mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, regionaalarengule ega kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Määruse kehtestamisega kaasneb väheoluline mõju riigiasutuste töökorraldusele ning väheoluline mõju majandusele.

4.1 Mõju valdkond: mõju riigiasutuste töökorraldusele
Sihtrühm: Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (edaspidi *PRIA*)
Avalduv mõju, selle ulatus ja sagedus: Käesoleval ajal kehtib tegevusloa kohustus selliste varjupaikade pidajatele, kus võidakse tegeleda koerte, kasside ja valgetuhkrute teise Euroopa Liidu liikmesriiki viimisega – selliseid varjupaiku on praegu Eestis 14. Tänu sellele on Eestis toimiv registreerimissüsteem, kus on võimalik ka üles loetleda erinevad hoiukodud. Seoses loomade varjupaikade täpsemate andmete küsimisega on vajalik täiendada PRIA registris küsitavaid andmeridu. Selle tegevusega kaasneva kulu esialgseks suuruseks on PRIA hinnanud 15 400 eurot. Selle raha eraldamine on neile ette nähtud regionaal- ja põllumajandusministeeriumi eelarvest.
Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: ebasoovitavate mõjude risk on väike.
Mõju olulisus: oluline mõju puudub.

4.2 Mõju valdkond: mõju majandusele
Sihtrühm: varjupaiga pidajad
Avalduv mõju, selle ulatus ja sagedus: muudatustega kaasneb mõõdukas halduskoormuse kasv erinevat tüüpi varjupaiga pidajatele, kes peavad oma varjupaigas järgima kehtestatud majandustegevuse nõudeid ning täitma loakohustuse. Vähesel määral kasvab varjupaiga pidajate halduskoormus bioturvalisuse kava koostamisega ja hiljem selle ajakohastamisega ning selle täitmise kohta arvestuse pidamisega seoses. LoKS ja VS muutmise seaduse koostamisel selgus erinevatest allikatest (Põllumajandus- ja Toiduamet, loomakaitseorganisatsioonid, meedia) et Eestis tegutsevate varjupaiga teenuse pakkujate arv võib olla umbes seitsekümmend ja tegelik täpne ülevaade puudub. Seega võib eeldada, et käesoleval määrusel on mõju umbes 70-le varjupaiga teenuse pakkujale.
Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk: ebasoovitavate mõjude risk on väike.
Mõju olulisus: oluline mõju puudub.

Kuna määrusel puudub oluline mõju, ei ole vaja koostada Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri" § 65 lõike 2 kohast mõjude analüüsi.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine toob kaasa vajaduse täiendada Põllumajandusloomade registris olemasolevaid andmeridu. Selle tegevusega kaasneva kulu esialgseks suuruseks on PRIA

hinnanud 15 400 eurot. Selle raha eraldamine on neile ette nähtud regionaal- ja põllumajandusministeeriumi eelarvest.

6. Määruse jõustumine

Määruse jõustumine on eelnõu kohaselt kavandatud 1. jaanuaril 2027. aastal. Jõustumise tähtpäev on sätestatud arvestusega, et määrus jõustuks ühel ajal loomakaitseseaduse ja veterinaarseaduse muutmise seadusega (RT I, 17.11.2026, 2).

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Andmekaitse Inspektsioonile ja Riigi Infosüsteemi Ametile.

Eelnõu esitatakse arvamuse avaldamiseks Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametile ja Eestimaa Loomakaitse Liidule.

(allkirjastatud digitaalselt)
Triin Kõrgmaa
Kantsler